

ŠÁRKA GRAUOVÁ

13. 7. 2025

VIDEOZÁZNAM

Lukáš 9:28-36

Za týden po této rozmluvě vzal Ježíš s sebou Petra, Jana a Jakuba a vystoupil na horu, aby se modlil. A když se modlil, nabyla jeho tvář nového vzhledu a jeho roucho bělostně zářilo. A hle, rozmlouvali s ním dva muži – byli to Mojžíš a Eliáš; zjeví se v slávě a mluvili o jeho cestě, kterou měl dokonat v Jeruzalémě. Petra a jeho druhy obestřel těžký spánek. Když se probrali, spatřili jeho slávu i ty dva muže, kteří byli s ním. Vtom se ti muži od něho začali vzdalovat; Petr mu řekl: „Mistře, je dobré, že jsme zde; udělejme tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“ Nevěděl, co mluví. Než to dopověděl, přišel oblak a zastínil je. Když se ocitli v oblaku, zmocnila se jich bázeň. A z oblaku se ozval hlas: „Toto jest můj vyvolený Syn, toho poslouvejte.“ Když se hlas ozval, byl už Ježíš sám. Oni umlkli a nikomu tehdy neřekli nic o tom, co viděli.

Lukáš nám před oči staví velkolepý výjev, je to vlastně spíš obraz než vyprávění – na rozdíl od mnoha evangelijních příběhů si ho můžeme jasně vizuálně představit. Hora. Na jedné straně tři nadpozemsky zářící postavy, na druhé tři budoucí křesťané, kteří nejdříve tvrdě usnou, pak prostřednictvím svého předáka mluví nesmysly a to nejlepší, nač se zmůžou, je, že dokážou současně bdít a mlčet. Jako zárodek příští církve to nevypadá valně – ale přesto je v tom líčení obsažena naděje: pro církev, i pro nás.

Proměnění na hoře je u všech tří evangelistů, kteří o něm píšou, vrcholem jakési stavby – jako by vyprávění samo vystupovalo na vrchol a odtud zase klesalo. Nejdříve Ježíš vypráví zástupům o Božím království a uzdravuje nemocné – mohli bychom říct: evangelizuje slovem i skutky. Zástupy mu ale moc nerozumějí – snad jsou to lidé, kteří rádi poslouchají o naději, o tom, že pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí a příležitostně jsou vděčnými příjemci Ježíšovy léčitelské síly. Žasnou, když jim Ježíš jakýmsi kouzlem vyčaruje chleba a ryby. Jsou rádi, když se o ně někdo postará, ale – přinejmenším prozatím – je to nevede k tomu, aby změnili život – aby se obrátili. Aby sami chtěli mít na tom velkém dění podíl.

Protože kdoví jak to všechno vlastně je, odkud to ten člověk má, co je zač. Když si to převedeme do současnosti, mohlo by to vypadat třeba takhle: Ta a ta mi poslala mail a tam se psalo, že to všechno ve skutečnosti dělá ve spojení se zlými duchy a že je to velmi nebezpečné. A já jsem zase na Tiktoku viděl, že má ve skutečnosti vztah s tou Magdalskou a že už si spolu staví v Dekapoli výstavní vilu s bazénem, to víte, že zadarmo to vždycky nedělá... Popustit uzdu své fantazii tady můžete sami, v dnešní době jsme na to experti.

Proto se v našem líčení kruh, do něhož dopadá světlo kamery, zužuje – už ne zástupy, ale Dvanáct. Ti v Ježíšovi Petrovým prostřednictvím rozpoznávají Mesiáše – ale na jeho první předpověď utrpení nereagují nijak. Přejdou ji mlčením – jak to lidé, když přijde řeč na nějaké velké trápení, dělají dodnes. Lukáš je hodný evangelista – ušetří Petra té ostudy, kterou si uřízl tím, že se snažil Ježíše přesvědčit, že tohle nesmí být jeho cesta; i toho, že mu Ježíš jako jedinému člověku, o němž víme, řekne „Satane“, protože jeho myšlení není

z Boha, ale z člověka. Petr zatím žije s kořeny zapuštěnými do země – je teprve na počátku své cesty a velké obrácení má ještě před sebou.

Ježíš tu mluví o té hrozné cestě, která ho čeká, i o tom, že i cesta jeho učedníků povede přes nesnáze a trápení, jaké nutně potkají každého, kdo se staví na odpor zaběhaným pořádkům. Ale nevyvolává tím žádnou reakci. Jako by Dvanáctka žila v režimu: „slyším, ale neposlouchám.“ Mám tě, Ježíši, rád, ale nerozumím ti – a v tuhle chvíli asi tak úplně rozumět nechci, sám nevím, kde mi hlava stojí.

Tuhle zkušenost máme taky: jak často různé prorocké, nebo i realistické hlasy říkají – tohle nedopadne dobře, připravte se – a jediný efekt je, že lidé kolem v lepším případě mlčí, v tom horším se jim vysmívají. Špatné zprávy často vytěsňujeme, vytváříme si různé falešné naděje – a nakonec nás realita zaskočí nepřipravené. Jak jsme to jenom mohli nevidět, říkáme si zpětně.

Psychologové i spirituální teologové se shodnou v tom, že člověk roste dvěma způsoby: cestou lásky a cestou utrpení, k němuž v tomto světě nakonec každá skutečná láska vede. Ti, které milujeme, jsou zranitelní, smrtelní, mají vlastní hlavu a vůli, nejsou dokonalí. A přesto jako by nás to vždycky zaskočilo, jako bychom měli dojem, že jsme se tomu mohli nějakou dovednou strategií vyhnout. Jak jsem se dočetla, v některých křesťanských kruzích se Velikonoce začínají slavit bez Velkého pátku – to důležité je pro nás přece Vzkříšení a ne Pašije.

A tak se kruh, který je v evangelistově záběru, zužuje dál – jako by Ježíš zkoumal, jestli se tu najde aspoň někdo, kdo bude z té nesnadné budoucnosti něco schopen pochopit. Zkusil to s Dvanácti, teď už by byl rád, kdyby to pochopili aspoň tři. Aby jim to usnadnil, vezme je pryč ze světa – pryč od každodenních úkolů, pryč od vřavy hlasů, které odvádějí naši pozornost od směru, který jsme si vytkli, od toho, pro co jsme se už jednou rozhodli. S jistou nadsázkou bychom mohli říct, že Ježíš těm třem na hoře uspořádá jakýsi retreat nebo pobyt v tichu – chce je zasvětit do tajemství, které jim má pomoci pochopit jeho cestu.

Jenže – zatímco se Ježíš modlí, učedníky obestře spánek a nejspíš nevidí, jak se změnil výraz jeho tváře a jak oslnivě mu zbělely šaty. Nejspíš neviděli ani Mojžíše a Eliáše, kteří se mu zjevili ve slávě a mluvili s ním o tom, co ho v Jeruzalémě čeká. Ten spánek je tak trochu záhada – protože zrovna tihle tři usnou i později v Getsemanské zahradě. Nejspíš to nebude tak, že je přemohl spánek, protože vystoupili z každodenního kolotoče a najednou si uvědomili, jak jsou unavení. Protože kdyby doopravdy spali, jak bychom o těch okamžicích věděli, když tam nikdo jiný nebyl. Možná se dívali, ale doopravdy neviděli – jako by byli duchem nepřítomní. Nebo možná viděli jen to, co v danou chvíli mohli unést – co byli způsobilí vidět. Právě tak jako směl Mojžíš na hoře Sinaj vidět Hospodinovu slávu jen ze skalní rozsedliny, mohou i učedníci ke svému posílení a ujištění Boží přízní vidět jen něco – a proberou se, až když se ty dvě postavy od nich vzdalují.

Nedávno jsem viděla film s názvem Za smrtí. Lidé, kteří prošli klinickou smrtí, v něm vyprávějí o svých zážitcích nevýslovného světla a o zakoušení lásky, které se neblížilo nic, co zažili v pozemském světě. Všichni v tom nepopsatelném chtěli zůstat, někteří se vrátili z povinnosti, někteří byli vráceni nezávisle na své vůli. A možná se na hoře Proměnění takhle cítil Petr – bylo by krásné, kdyby na té hoře mohli všichni zůstat, daleko od starostí a problémů, od zápasů a různých selhání. Neuměl si představit, že by měl s tím, co viděl,

zase lovit ryby a zabývat se každý den obstaráváním toho, co člověk potřebuje k životu, má-li přežít. Evangelista to komentuje dost drsně, když říká: „Nevěděl, co mluví.“ Jenže křesťanství nikdy nepěstovalo nějakou soukromou zbožnost – vždyť ani Ježíš nezůstal kdesi u Otce, ale sestoupil k nám, aby nám ukázal, jak moc na nás Bohu záleží.

Okamžiky, kdy zakusíme Boží blízkost, se nedají nijak fixovat – nedají se zvěčnit, vyfotit mobilem a poustnout na sociální síť. Musíme s nimi pracovat zevnitř – že budeme nejenom slyšet, ale i poslouchat toho, který po vši té slávě zůstal na hoře sám. K Bohu se nejde přes zástupy ani přes ty, kteří stojí v čele církví, ať už v podobě Dvanácti nebo tří – ale právě přes toho jednoho, který když se z oblaku ozval hlas, byl už na hoře sám. Byl to zase ten starý Ježíš. Ti tři se musí vrátit, ale ponesou si s sebou zkušenost, že realita, kterou vidí a ve které žijí, je jenom jednou stránkou reality, která je ve skutečnosti mnohem širší.

Petr sice viděl Ježíše ve své slávě, ale ještě neměl čas to zpracovat, promyslet a procítit, co to znamená. Zatím ještě tkví svými kořeny hluboko v zemi. Aby pochopil – a platí to i o nás –, musí se obrátit. „Naše kořeny vězí v tomto světě,“ napsala francouzská katolička Madeleine Debrélová, „ale je třeba je zapustit do nebe. Má-li strom našeho života rozprostřít větve tady na zemi, aby v nich mohli zahnízdit ptáci, je potřeba, aby byl zasazen korunou dolů. Kříž svatého Petra, který byl ukřižován hlavou dolů, je vlastně obrazem života podle evangelia. Život, který dostáváme ze země, nám dává každou minutou zestárnout. Oproti tomu život, který dostáváme od Otce, nám přináší mladost, která se v každém okamžiku obnovuje.“

Fotka z hory Proměnění nikoho k obrácení nepřivede. A učedníci na hoře to pochopili – a umlkli. Je tu jen jedna naděje: že pohled do tváře Jednoho promění a obrátí nás samé. Náš úkol je přejít z režimu „slyším, ale neposlouchám“ do režimu „poslouchám a jsem připraven se měnit“. Kéž se nám to daří.

Amen